

In zijn artikel over *Thrixanthocereus cullmannianus* is W. Cullmann het niet eens met Buxbaum die alle *Thrixanthocereis* tot *Espostoa* rekent, behalve *Thrixanthocereus senilis*. Over het geslacht *Huernia* in Ethiopië schrijft uitvoerig M. G. Gilbert. Als nieuwe soorten worden genoemd *Huernia recondita* en *H. boleana*; voorts als nieuwe combinatie *H. macrocarpa* ssp. *concinna*. A. F. H. Buining vertelt over *Melocactus bahiensis*. Over de noordelijke grens van *Bergerocactus emoryi* handelt het art. van R. Mitchel Beauchamp. Inge Hoffmann geeft een beschrijving van een reis naar Guatamala; en James R. Curtis schrijft over het telen van cactusvruchten (*Opuntia ficus-indica*) voor handelsdoeleinden in Californië. Lyman Benson publiceert deel twee over de publicatiedatum van *Wislizenus*: Memoir van een reis naar noordelijk Mexico in 1846 en 1847.

Vol. XLVII (1975) nr. 2

Edward F. Castetter, Prince Pierce en Karl H. Schwerin schrijven over het geslacht *Escobaria*, speciaal over de soorten die voorkomen in Nieuw Mexico. Als nieuwe taxa beschrijven zij: *Escobaria sandbergii*; *E. villardii*; *E. orcuttii* var. *macraxina*; *E. orcuttii* var. *koenigii*; als nieuwe combinatie *Escobaria organensis* (*Coryphanta organensis*). Loren M. Whitelock bericht over de ouderdom en de groeisnelheid van *Cycadaceeën*, in 't Nederlands varenpalmen. Over twee nieuwe *Mammillaria*'s uit Mexico handelt het art. van C. Glass & R. Foster, nl. *Mammillaria oteroi* en *M. pennispinosa* var. *nazasensis*. Vol. XLVII (1975) nr. 3

Philip E. Downs bericht over *Euphorbia mlanjeana* in Malawi. Howard Scott Gentry verdiept zich in het probleem van *Agave wislizenii* en *A. scabra*, en betoogt dat *A. wislizenii* en *A. parrasana* hetzelfde zijn.

Hij handhaaft *parrasana* als een subspecies, nl. *Agave wislizenii* ssp. *parrasana*. Over de echte *Yucca filamentosa* schrijft J. C. McDaniel. Dale A. Zimmerman en Allan D. Zimmerman geven in hun artikel over *Mammillaria orestra* in Nieuw Mexico een sleutel tot de haakbedoornde *Mammillaria*'s van zuidelijk Nieuw Mexico nl. *M. wrightii* var. *wrightii*; *M. wrightii* var. *wilcoxii*; *M. orestra* en *M. grahamii*. *Mammillaria chavezei* is volgens hen een nomen nudum en een synoniem van *M. orestra*. C. Glass & R. Foster houden een nieuwe *Turbinicarpus* ten doop: *Turbinicarpus laui*. *Discocactus semicampaniflorus* wordt als nieuwe soort beschreven door A. F. H. Buining en A. J. Brederoo. Over het geslacht *Conophytum* en wel de subsectie *Verrucosa* schrijft Rolf Rawe. Aan het einde van zijn artikel verschaft hij een sleutel tot deze subsectie. Een verandering wordt aangebracht: *Conophytum primosii* wordt *C. cylindratum* var. *primosii*. M. B. Bayer en R. M. I. Frandsen bespreken *Stapelia arenosa* en betogen dat *Stapelia stultitoides* synoniem is met *S. arenosa* en ook, dat *S. arenosa* niet past in de sectie *Podanthes*, waar hij geplaatst is door White & Sloane.

J. H. Defesche

IN MEMORIAM

Op 27 mei 1976 overleed onze oudvoorzitter

Dr. P. A. Florschütz

op de leeftijd van 53 jaar.

De afdeling verliest in hem een oprecht plantenliefhebber op wie — ondanks zijn drukke werkzaamheden — te allen tijde een beroep kon worden gedaan. Onze gedachten gaan uit naar zijn zo zwaar getroffen familie. Moge hen de kracht gegeven worden dit verlies te dragen.

Bestuur afdeling Utrecht

TE KOOP GEVRAAGD:

Cactussen, vetplanten en andere zeldzame planten.
Grote planten, partijen zaailingen en verzamelingen.
Aanbiedingen met prijs:

CACTUS BOETIEK — Ganzeweide 117 — Heerlerheide (L.)

TELEFOON 045 - 211617
b.g.g. 045 - 712942

**TROPISCHE EN SUB-TROPISCHE PLANTEN
SPECIAAL: CACTUSSEN EN VETPLANTEN**

CACTUSKWEKERIJ

GEBR. DE HERDT

Bolksedijk 3E (aan de weg
van Rijkevorsel naar Wortel)
B - 2310 Rijkevorsel - België

Regelmatig uitbreiding
van ons assortiment

GEOPEND:

's zaterdags van 9.00 tot 19.00 uur
en dinsdags van 13.00 tot 19.00 uur.

Succulentenkwekerij

H. van DONKELAAR

Werkendam - Tel. 01835 - 1430

Sortiments- en zaadlijst 1976 wordt u toe-
gezonden na storting van f 2,50 op giro nr.
1509830.

Regelmatig nieuwe importen.

's Zaterdags na 3 uur en 's zondags gesloten

CACTUSSEN - SUCCULENTEN

A. N. BULTHUIS EN CO.

Cothen - Groenewoudseweg 14
Postbus 12 - Tel. 03436-1267

Sortimentslijst wordt na storting van f 1,—
toegezonden. Girorekening 124223.

's Zondags gesloten

karlheinz uhlig - kakteen

Uit onze plantenlijst:

Importplanten

Copiapoa alticostata, calderana, carrizalensis, chanaralensis,
cinerea, cinerea v. albispina, cinerea v. dealbata, cine-
rascens, coquimbana, cuprea, cupreata, domeycoensis,
dumetorum, dura, echinata, echinata v. borealis, gigan-
tea, grandiflora, haseltoniana, lembckei, lembckei var.n.,
longispina, longistaminea, malletiana, pendulina, pendu-
lina v. fiedleriana, pseudocoquimbana, rupestris, sp. n.
820, streptocaulon, vallenarensis

Prijzen van 8,— tot 25,— D.M.

De nieuwe plantenlijst is thans verschenen.

7053 ROMMELSHAUSEN
W.-Duitsland

KRS. WAIBLINGEN

- LILIENSTR. 5

INHOUD

Solisia pectinata — J. L. den Boef	122
Cristaten — A. J. Timmermans	122
Haworthia V — B. van Gelder	126
Escobaria (slot) — J. L. den Boef	128
Voor beginners (?) 12 — Cor v.d. Wouw	130
Austrocylindropuntia clavioides — W. Rausch	131
Echeveria setosa — J. C. van Keppel	132
Ongedierte III — Simon Kooy Jr.	134
Waar cactussen niet in tel zijn — B. Groenhagen	134
Oude cactusboekjes — J. A. Janse	136
Boekbespreking — Frans Noltee	138
Uit buitenlandse tijdschriften — J. H. Defesche	138
In memoriam Dr. P. A. Florschütz	139

succulenta

MAANDBLAD VAN DE NEDERLANDS-BELGISCHE VERENIGING
VAN LIEFHEBBERS VAN CACTUSSEN EN ANDERE VETPLANTEN

Pachypodium geayi (kop van een jonge plant)

Foto: Noltee

55STE JAARGANG
NO. 8
AUGUSTUS 1976

Het geslacht *Pachypodium* Lindl.

JAAP MIERAS

De laatste jaren staat het geslacht *Pachypodium* in een steeds groter wordende belangstelling. Was een *Pachypodium* zo'n tien jaar geleden in een verzameling een exclusieve en kostbare plant, nu hebben velen, ook niet-liefhebbers, wel een *P. lamerei* op de vensterbank. De reizen van professor Rauh naar Madagascar hebben ongetwijfeld tot die grote verspreiding bijgedragen. Door deze zeer recente belangstelling is in de Nederlandstalige literatuur nog maar weinig over deze interessante groep van succulente planten verschenen wat aan de groeiende belangstelling van de liefhebber tegemoet kan komen. Mij is alleen het boekje van Rauh bekend.

Het in 1830 opgerichte geslacht *Pachypodium* — letterlijk vertaald betekent het zoiets als „dikvoet” — behoort tot de familie der Maagdepalmachtigen (Apocynaceae), evenals de succulente geslachten *Adenium* (niet te verwarren met *Adenia*, die behoort tot de Passie-bloemen) en *Plumeria*; ook bekende, maar niet-succulente planten als *Dipladenia* en *Oleander* behoren tot de Apocynaceae.

Alle *Pachypodiums* zijn duidelijke stamsucculenten, waarbij die stam varieert van een enkele centimeters hoge, zeer brede knol bij *P. brevicaule*, tot bomen van 10 meter hoog bij *P. geayi*. Alle soorten kenmerken zich, in tegenstelling tot *Adeniums*, door de aanwezigheid van dorens (die overigens bij *P. decaryi* klein zijn en spoedig afvallen). Alle soorten hebben niet-succulente, min of meer in rozet staande bladeren, die vaak in de rusttijd afvallen. De bloem is meestal kort gesteeld, met een trechtervormige, vijfslippige kroon, die witachtig, geel, of in een enkel geval (*P. baronii*) rood gekleurd is.

Van nature groeien de planten in zeer uiteenlopende gebieden: zowel op het warme, naar verhouding vochtige Madagascar, als in het veel drogere westelijke deel van Zuid- en Zuidwest-Afrika, tot in Angola toe.

De meeste soorten zijn vrij eenvoudig te kweken. Ze verlangen een los, voedselrijk grondmengsel en veel zonlicht. De wintertemperatuur moet vrij hoog zijn, vooral voor de soorten die van nature uit Madagascar komen. Dit geldt trouwens voor de meeste planten die daar groeien; Madagascar ligt immers grotendeels binnen de keerkringen en wordt omspoeld door warme zeestromen, zodat met uitzondering van de noord-zuid lopende gebergterug in het midden het gehele eiland een gemiddelde wintertemperatuur heeft van 18°C of hoger! (Ter vergelijking: de julitemperatuur in Nederland is gemiddeld 16,5-18°C). Een plaats op de vensterbank op het zuiden in een centraal verwarmde kamer is voor veel soorten dan ook uitstekend.

Aan het eind van de groeiperiode laten de *Pachypodiums* vaak hun bladeren vallen. Het gieten moet dan sterk worden verminderd. Kweekt u ze, net als ik, in de winter boven de c.v., dan mogen ze persé niet stofdroog worden gehouden, om te sterke indroging te voorkomen. Zodra de plant door zijn rustperiode (meestal onze winter, maar bij importen kan dat onze zomer zijn) heen is, ontstaan op de kop(pen) weer nieuwe bladeren. Het gieten kan dan flink worden opgevoerd. Doordat *Pachypodiums* niet-succulente bladeren hebben, is de verdamping vrij groot in vergelijking tot de meeste van uw andere succulenten. Houdt hiermee rekening i.v.m. de watergift.

De moeilijkste soort, maar tegelijkertijd een der meest gewilde, is *P. namaquanum*, die volgens Rauh in cultuur zeer warm, zonnig en vrij droog moet staan.

Het vermeerderen uit zaad gaat vrij goed, mits het zaad vers is. In hoeverre dit voor alle soorten geldt weet ik niet: het is nog steeds — ondanks het feit,

dat in ieder geval een aantal soorten zelffertil is — een groot probleem vers
zaad van *Pachypodiums* te pakken te krijgen. Ieder die mij, wat dat betreft,
een tip zou kunnen geven, zou mij, en velen met mij, een groot genoegen doen.
Om de 13 soorten en 8 variëteiten te kunnen onderscheiden heeft Rowley een
sleutel opgesteld. Met toestemming van de auteur, waarvoor ik van deze plaats
hem nogmaals wil bedanken, volgt een vertaling van deze sleutel hierna, met
daarbij voor elke soort een korte beschrijving:

1 a. Caudex (= meestal knolvormig verdikte stam) geheel of bijna geheel
boven de grond	2
b. Caudex grotendeels ondergronds; bovengrondse takken relatief dun	18
2 a. Dorens naaldvormig, drie bijeen, de twee randdorens meestal langer
en uiteenstaand, de middendorens niet altijd ontwikkeld	3
b. Dorens min of meer kegelvormig, enkel of twee bijeen	8
3 a. Bladeren minder dan 10 keer zo lang als breed	4
b. Bladeren lijnvormig, 10 keer of meer zo lang als breed	6
4 a. Plant met één rechte stam, tot 3 meter hoog en 30 cm dik, soms met
enkele dikke rechte zijtakken.	

***P.namaquanum* (Wyl.) Welw.**

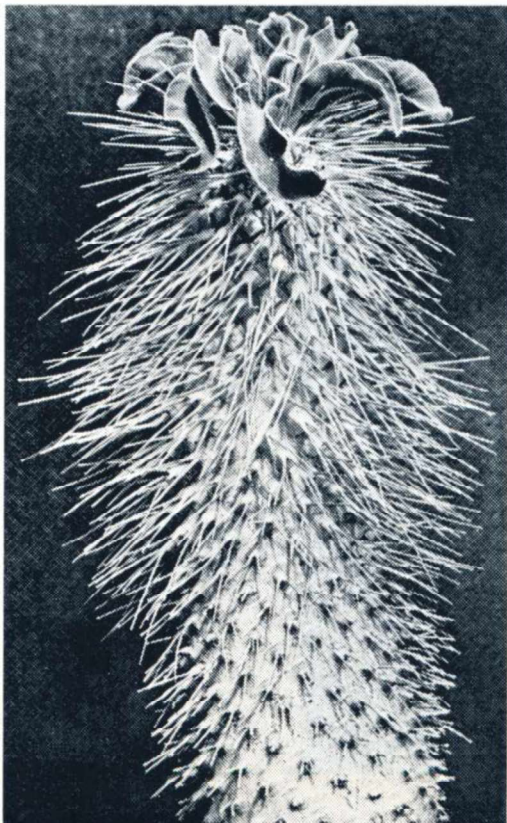
De dorens, die tot 7 cm lang kunnen worden, staan bij deze plant in
spiraalvormige rijen. De bladeren, die zich alleen aan de top be-
vinden, zijn 10-12 cm lang, 5-6 cm breed, behaard en met gegolfde
randen. De talrijke bloemen zijn fluweelachtig-roodbruin, met bin-
nenin gele vlekken. De plant is zelfsteriel. In Namaqualand, waar de
plant van nature groeit, staat hij bekend onder de naam „half-mens”.

b. Caudex met relatief dunne bloeitakken in vrij grote aantallen	5
5 a. Bladeren aan onder- en bovenzijde iets viltig	

***P.lealii* Welw.**

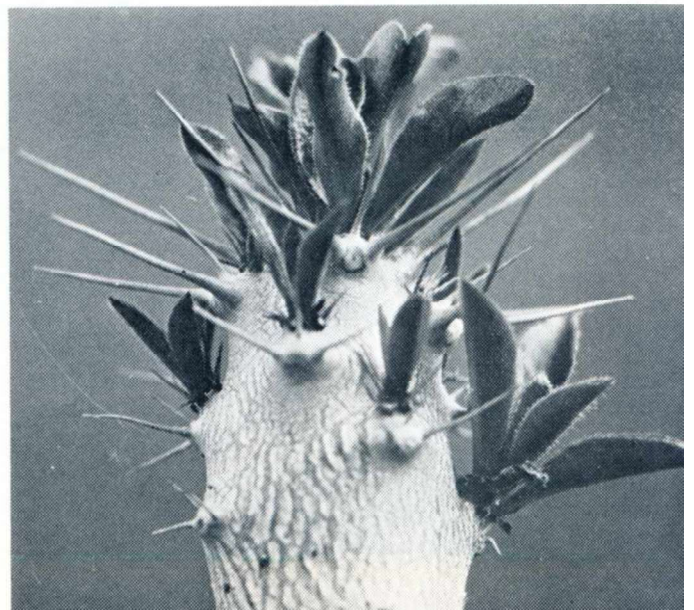
(syn. *P. giganteum* Engl.)

De lang-kegelvormige, gladde stam is dicht bedoornd, bovenaan
vertakt, tot 6 meter hoog en bij jonge planten purperrood gekleurd.
De bladeren zijn klein met een korte bladsteel. De bloemkroonbuis
is purper, de bloemslippen aan de buitenkant roze en aan de boven-
kant wit gekleurd. De natuurlijke groeiplaats is het westelijke deel
van zuidelijk Afrika, van Namaqualand tot in Angola.

P.namaquanum (l.)

P.lealii var. *saundersii* (r.)

b. Bladeren onbehaard met donzige middennerf en getande bladrand.

P. lealii var. *saundersii* (N.E.Br.) Rowl.

(syn. *P. saundersii* N.E.Br.)

De kale, kegelvormige stam heeft sterk bedoornde takken en wordt tot 1½ meter hoog. De dorens kunnen 2½ cm lang worden. Het kort gesteelde blad is verkeerd eivormig en iets spits. De bloemsteel is kort. De kroonbuis is aan de binnenkant behaard, de bloemslippen zijn wasachtig wit met roze strepen.

De natuurlijke groeiplaats is Zuid-Afrika.

6 a. Jonge stam en bladeren iets wollig aandoend

P. geayi Cost. et Bois.

tot 10 meter hoge en 1 meter dikke, zilvergrijs gekleurde stam. De lijnvormige bladeren worden tot 20 cm lang, zijn kort gesteeld en onderaan zilvergrijs behaard. De bloem is klein; de witte bloemslippen worden tot 20 mm lang. In cultuur bloeit de plant pas als hij zich gaat vertakken, d.w.z. bij een hoogte van enkele meters. Van nature groeit de plant in Zuidwest-Madagascar.

b. Jonge stam en bladeren niet wollig aandoend

3

7 a. Bladeren zelden aan beide zijden onbehaard, scheiden geen klevig vocht af

P. lamerei Drake.

Stam tot 6 meter hoogte en 60 cm doorsnee, spaarzaam vertakt.

Dorens tot 2 cm lang. Blad lijnvormig, tot 40 cm lang. Bloembuis

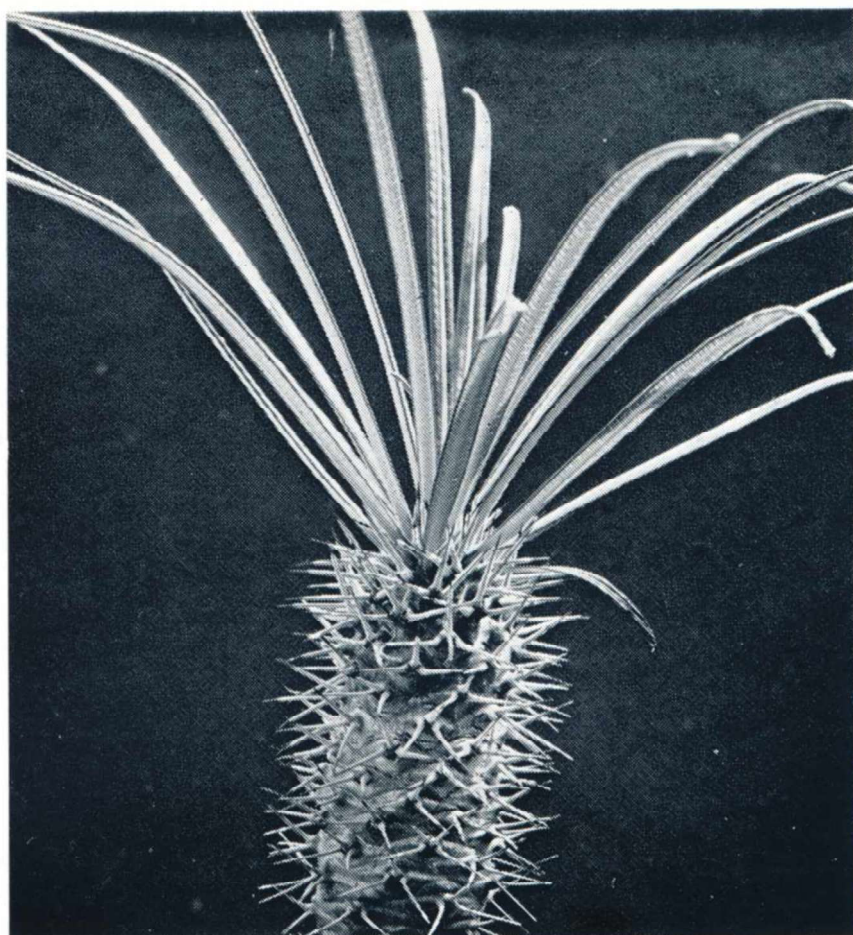

P. geayi

Foto's Noltee

1
2 | 3

1. *P. geayi*
2. *P. lamerei*
3. *P. brevicaule*

3-5 cm lang, kaal, wit.

Natuurlijke groeiplaats Zuid- en West-Madagascar.

- b. Gehele plant kaal, bladeren scheiden een kleverig vocht af
P. lamerei var. **ramosum** (Cost. et Bois) Pich.
 (syn. *P. champenoisianum* Boit., *P. menabeum* Leandri., *P. ramosum*
 Cost. et Bois.)

Verdere kenmerken en groeiplaats als *P. lamerei*.
P. champenoisianum is een geelbloeiende vorm.

(wordt vervolgd)

Haworthia - VI -

B. VAN GELDER.

HAWORTHIA'S EN HUN CULTUUR.

Zelfs in de plantenliefhebberij spelen modegrillen een rol en vaak niet eens een ondergeschikte. De cactusrage van de laatste jaren is zo'n modeverschijnsel, dat vermoedelijk wel weer zal wegebben zodra gebleken zal zijn, dat cactussen nièt het absolute alternatief zijn voor de traditionele kamerplanten en nièt altijd in onze centraal verwarmde flats zullen willen groeien, laat staan bloeien. Een soortgelijke cactusrage was er ook in de dertiger jaren waar te nemen, maar die werd toen plotseling weggevaagd door de verschrikkingen van de tweede wereldoorlog. Vermoedelijk was het ook een dergelijke modegril waardoor de HAWORTHIA'S uit hun vroegere bevoorrechte positie werden verdrongen naar een betrekkelijke vergetelheid. Als alle modeverschijnselen is dit echter een nogal vreemde en onbegrijpelijke zaak, want Haworthia's zijn mooi, decoratief en gemakkelijk te kweken, zelfs op de vensterbank, bovendien nemen ze maar een klein plaatsje in beslag en zouden dus ideaal kunnen zijn voor kleinbehuisden . . . en wie is dat niet tegenwoordig? Maar goed . . . tegen modes ingaan is vechten tegen windmolens. Blijft als hoop voor de toekomst het feit dat alle vetplanten weer geleidelijk wat meer belangstelling schijnen te krijgen en dan kan het niet missen of de Haworthia's zullen daaruit weer extra naar voren komen. Dat hebben ze eenmaal in zich!

Als dat zo is en ik twijfel daar geen moment aan, dan is het wel van belang om wat aandacht te besteden aan een goede verzorging daarvan, om aan deze prille nieuwbakken belangstelling althans een eerlijke kans te geven. Alle Haworthia's groeien in hun vaderland gewoonlijk onder licht struikgewas, tussen rotsen of hoog gras; maar wel altijd in droge, vaak zelfs min of meer woestijnachtige grond. Ze houden dan ook niet van veel vocht maar wel van

Haworthia sampaiana

Foto: De Graaf

droge grond en droge atmosfeer; niet van felle zon, maar wel van lichte schaduw. Met *Haworthia's* is dan ook succes verzekerd in een lichte huiskamer met centrale verwarming en in een vensterbank op het oosten, desnoods zelfs op het noorden. Maar dan moet men daarbij wel letten op een paar lastige eigenaardigheden van dit geslacht. Bij nauwkeurige aandacht blijkt dat ze met hun groeiritme wat vreemd omspringen. Ze houden er namelijk twee groeiperioden op na: eerst van maart tot mei en daarna nog eens van september tot november of zelfs december. Bijgevolg vallen er ook twee rusttijden in één jaar nl. zowel in de zomermaanden (juni tot augustus) als in de wintertijd (december tot februari). Ze willen in hun winterrust vrijwel geen water en in hun zomerrust heel weinig. Juist in deze laatste periode leidt te veel water vaak tot onnodig wortelverlies.

Verpotten doet men het best vlak voor een groeiperiode, dus in augustus of februari. De zomerrust is overigens slechts schijnrust, want ondergronds is de zaak in vol bedrijf: dan worden nl. de nieuwe wortels gevormd. Bij voorkeur gebruike men ruime potten in verband met het zware, grove en vlezig wortelgestel. Ieder jaar overpotten in verse grond blijkt zeer goed te voldoen; dan kunnen nl. alle dode of verdroogde wortels, die gemakkelijk zouden kunnen gaan rotten, worden verwijderd. Bij plaatsgebrek in kamer of kas is het beter de plant te verjongen en daardoor dus kleiner te maken, daar ze bij gebrek aan ruimte elkaar allicht raken, wat vrijwel altijd lelijke bruine bladpunten tengevolge heeft. Een kleine, maar letterlijk puntgave plant is mooier dan een oud beschadigd gevaarte.

Bij directe zonbestraling krijgen *Haworthia's* spoedig brandvlekken en een minder mooie rode kleur. Onder een niet te laag tablet, waar dus toch nog voldoende licht onder valt, krijgt men de beste resultaten, ook met **H. truncata** en **H. maughanii**, waarvan vaak wordt beweerd: vrij veel zon; vergeet het maar en wees voorzichtig, want in Zuid-Afrika groeit alleen **H. truncata forma tenuis** in de volle zon!

De te gebruiken plantgrond moet voedzaam zijn en zeer goed waterdoorlatend. De beste substraatformule lijkt me: 1 deel klei, 2 delen bladaarde en 2 delen metselzand. Daarbij geef ik er nadrukkelijk de voorkeur aan om de 2 delen zand te vervangen door $\frac{1}{2}$ deel zand, $\frac{1}{2}$ deel perlite, $\frac{1}{2}$ deel gravel én een $\frac{1}{2}$ deel fijne houtskoolbrokjes; de laatste drie bestanddelen omdat ze het toegediende vocht veel beter vasthouden, rotting tegengaan en de groei duidelijk bevorderen. Uitstekende resultaten kreeg ik (niet bij *Haworthia's* alleen!) door toevoeging van wat Viano-kunstmest aan het substraat. Deze „gemalen koe” bevat nogal wat beender- en bloedmeel, heeft een hoog percentage fosfor en kali vergeleken met de aanwezige stikstof (N6.P7.K8.). Toch wordt deze organische meststof in de literatuur slechts zelden genoemd of aanbevolen voor cactussen en andere vetplanten, laat staan door de liefhebbers gebruikt. Ze is ook in kleine verpakking in de handel en het nemen van een proef is dubbel en dwars de moeite waard! Ook toevoeging van wat kalk aan de grond doet *Haworthia's* kennelijk goed. Wie gelegenheid heeft ze 's zomers buiten te zetten, zal daar veel plezier aan kunnen beleven, mits ze in de schaduw geplant worden en er een voorziening is ter voorkoming van hagelschade en te veel regen (zomerrust!). Men bedenke daarbij wel dat vooral de gevlekte soorten zeer gevoelig zijn voor te felle zon. Maar nogmaals: het zijn ook sterke en dankbare kamerplanten.

De bloei is van weinig of geen belang; een bepaalde bloeitijd is er eigenlijk niet; de bloemen kunnen op elke tijd van het jaar verschijnen, hoewel de hoofdbloei duidelijk valt in het einde van de zomerrust, dus in juli-augustus.

(wordt vervolgd)